

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Oudenaarde Kortrijkstraat

Titel

*Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Oudenaarde Kortrijkstraat*

Auteurs

Nick Krekelbergh, Stefanie Sadones, Olivier Van Remoorter, Jeroen Vanden Borre

Opdrachtgever

Immobiëlenmaatschappij Joost Danneels NV

Projectnummer

2013-177

Plaats en datum

Gent, 31 oktober 2013

Reeks en nummer

*BAAC Vlaanderen Rapport 78
ISSN 2033-6898*

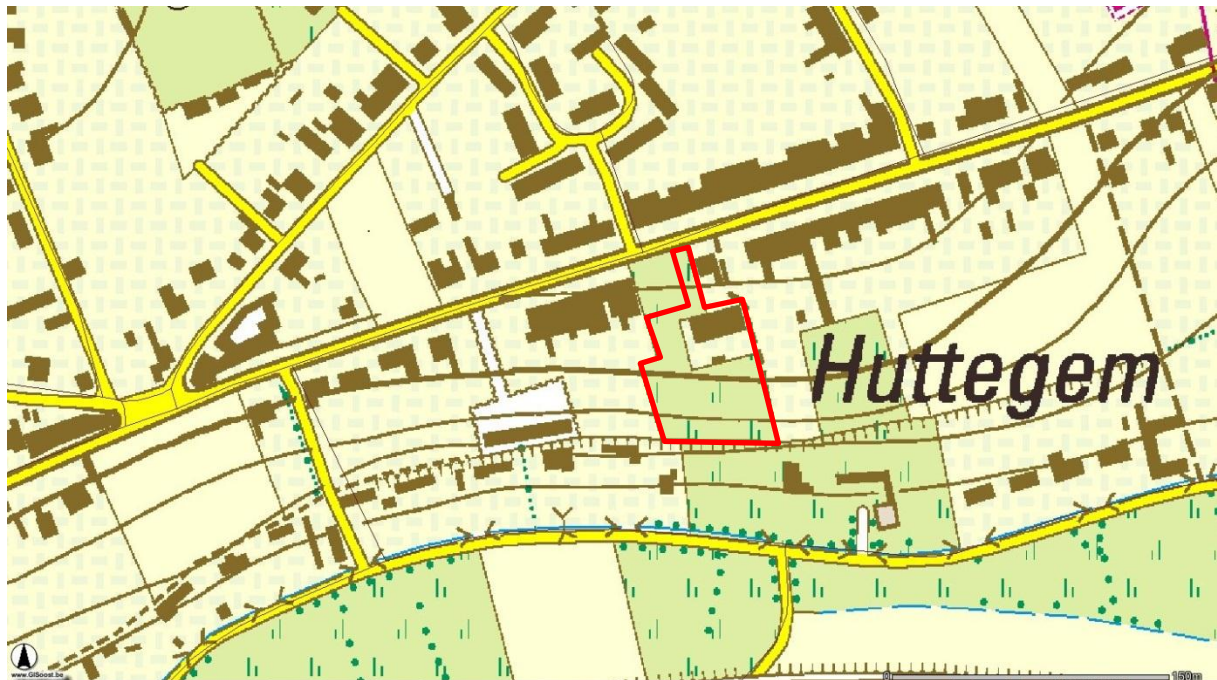
Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Technische fiche

Naam site: Oudenaarde Kortrijkstraat

Ligging: Kortrijkstraat-Huttegem
Gemeente Oudenaarde
Deelgemeente Bevere
Provincie Oost-Vlaanderen

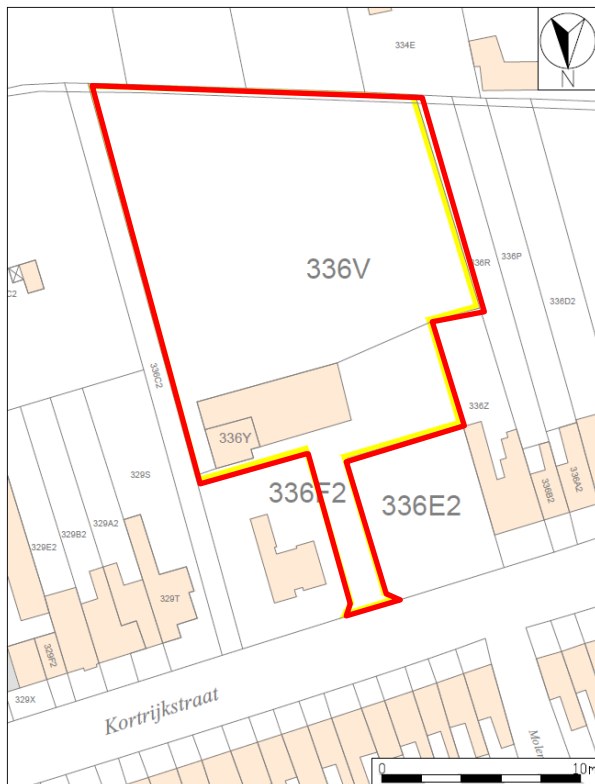
Topografische kaart met onderzoeksgebied:

Kadaster: Afdeling 3, sectie B

Percelen: 336V, 336F2, 336Y

Kadasterkaart met onderzoeksgebied:

Coördinaten:

N: x: 94948.970 ; y: 171206.045
O: x: 94994.974 ; y: 171161.486
Z: x: 94967.127 ; y: 171109.386
W: x: 94926.819 ; y: 171145.648

Onderzoek:

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem

Projectcode:

2013-177

Opdrachtgever:

Immobiëlenmaatschappij Joost Danneels NV

Uitvoerder:

BAAC Vlaanderen bvba

Vergunningsnummer:

2013/399

Naam aanvrager:

Nick Krekelbergh

Projectleiding:

Nick Krekelbergh

Terreinwerk:

Lina Cornelis, Nick Krekelbergh, Stefanie Sadones, Olivier Van Remoorter

Verwerking:

Stefanie Sadones, Olivier Van Remoorter

Wetenschappelijke begeleiding:

/

Trajectbegeleiding:	Stani Vandecatsye (Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	ca. 0,5 ha
Grootte onderzochte oppervlakte:	ca. 580 m ²
Termijn:	Veldwerk: 3 dagen Uitwerking: 3 dagen
Reden van de ingreep:	Ontwikkeling van een verkaveling
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	<p>Het hoger gelegen plangebied bevindt op een zuidelijk georiënteerde steilrand op droge zandleembodem (Lba) met goede drainage, in de nabijheid van lager gelegen meersgebied. Dit type locatie was in het verleden erg gewild voor de inplanting van nederzettingen en landbouw. Niet alleen vanuit landschappelijk oogpunt kent het onderzoeksgebied een hoog archeologisch potentieel; ook de nabijheid van enkele archeologische vindplaatsen uit verschillende periodes, van de steentijden tot de nieuwe tijd, bevestigt dit potentieel.</p> <p>Omwille van de combinatie van het hoge archeologische potentieel en de aard en de omvang van de geplande werken, werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek geadviseerd.</p>
Wetenschappelijke vraagstelling:	<p>Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn er sporen aanwezig? - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - In hoeverre is de bodemopbouw intact? - Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie? - Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? - Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?

- Welke zone komt in aanmerking voor een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte spoordensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

Resultaten:

Tijdens het archeologisch werden geen archeologisch waardevolle sporen aangetroffen. BAAC adviseert vrijgave van het terrein.

Inhoud

Samenvatting.....	1
1 Inleiding.....	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Aard van de bedreiging.....	3
1.4 Opzet van het rapport	3
2 Methode	4
3 Bodemkundige en archeologische gegevens	5
3.1 Bodemkundige gegevens.....	5
3.1.1 Landschap en bodem.....	5
3.1.2 Geologie	8
3.2 Beknopte historiek en archeologische gegevens	9
3.2.1 Historische gegevens van de regio.....	9
3.2.2 Cartografische gegevens	10
3.2.3 Archeologische gegevens	14
3.2.4 Archeologische verwachting.....	15
4 Archeologisch onderzoek.....	16
4.1 Proefsleuven	16
4.2 Bodem.....	16
Sporen en structuren (bijlage 10.2.1)	20
5 Vondstmateriaal.....	25
6 Analyse en interpretatie	27
7 Besluit en waardering	28
7.1 Algemeen	28
7.2 Besluit	28
7.3 Advies	29
8 Bibliografie	30
9 Lijst met figuren	31
10 Bijlagen	32
10.1 Lijsten.....	32
10.1.1 Sporenlijst.....	32
10.1.2 Fotolijst	32
10.1.3 Vondstenlijst	32
10.1.4 Profielenlijst	32
10.2 Kaartmateriaal	32
10.2.1 Overzichtsplan	32

Samenvatting

In opdracht van Immobiliënmaatschappij Joost Danneels NV heeft BAAC bvba een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het terrein aan de Kortrijkstraat te Oudenaarde (provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het plangebied zal een verkaveling uitgevoerd worden. De bouwwerken zijn ingeplant op een terrein van ca. 0,5 ha. Dit zal gepaard gaan met graafwerken waardoor het bodemarchief met eventueel aanwezige archeologische resten zal verstoord worden (

Figuur 1).

Dit rapport vormt de schriftelijke neerslag van het verloop van het archeologisch onderzoek en de resultaten van het project.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto¹.

Er werd binnen het plangebied 580 m² onderzocht. Er werden 11 proefsleuven en twee kijkvensters aangelegd.

In de omgeving van het plangebied komen verschillende sites met archeologische waarden voor. Omwille van de bedreiging door de nieuwbouw en het nog onbekende archeologische potentieel van het terrein werd een archeologische prospectie door middel van proefsleuven opgelegd.

In de aangelegde proefsleuven werden 26 sporen aangetroffen. Het ging om zes grachten, vier kuilen, 12 natuurlijke sporen en enkele bodemkundige lagen (colluvium en natuurlijke lagen).

¹ AGIV 2013a.

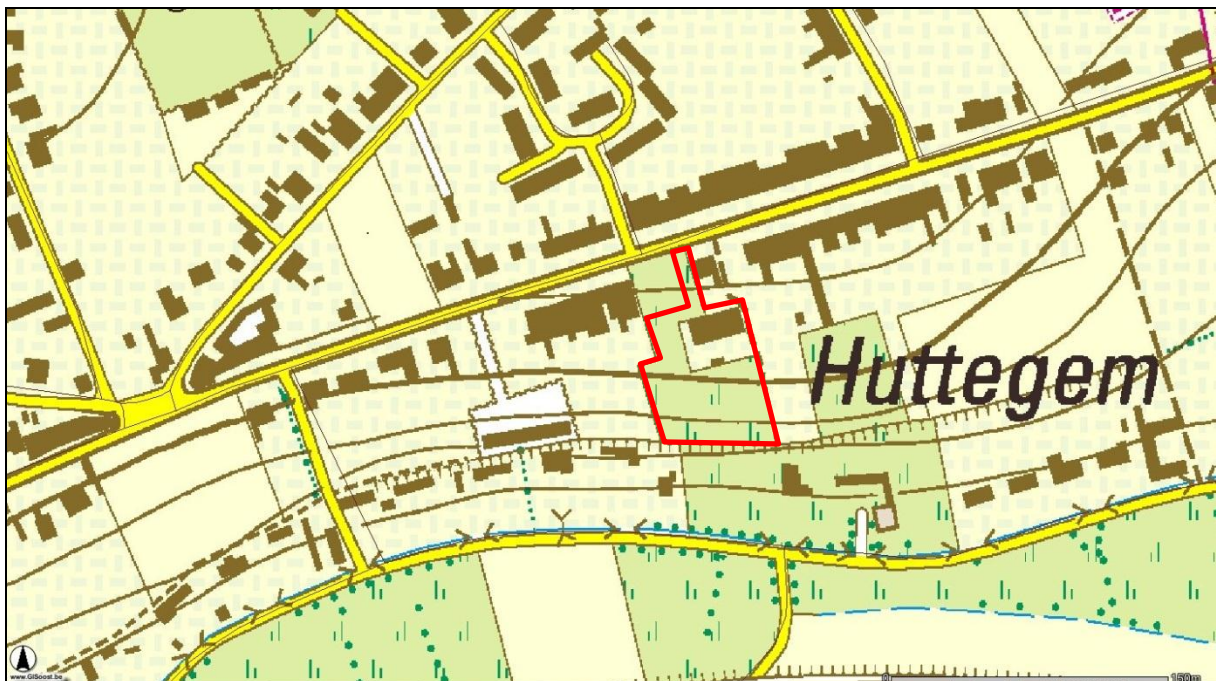
1 Inleiding

1.1 Algemeen

Naar aanleiding van de bouw van een verkaveling op het terrein gelegen aan de Kortrijkstraat in Oudenaarde (**Figuur 2**) heeft BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van Immobiliënmaatschappij Joost Danneels NV, een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd. Deze prospectie was opgelegd door het bevoegd gezag omdat bij de geplande graafwerken het bodemarchief en eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord zullen worden.

Het onderzoeksgebied bevond zich in een gebied waarin reeds archeologische vondsten bekend zijn (zie verder bij 3.2.3.1) uit verschillende periodes: van de steentijd tot de nieuwe tijd. In combinatie met een landschappelijk gunstige ligging was de kans dat er archeologische sporen zouden worden aangetroffen binnen het plangebied dan ook reëel.

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Aangezien behoud *in situ* niet mogelijk was, is gekozen voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart².

² Provincie Oost-Vlaanderen 2013a.

Het projectgebied was ca. 0,5 ha. groot en werd omschreven als OB (bebouwde zone) in het noorden en het zuiden als Lba (droge zandleembodem met textuur B-horizont).

Van het ca. 0,5 ha grote plangebied diende minimaal 12,5 % archeologisch onderzocht te worden door middel van proefsleuven (10 %) en kijkvensters (2,5 %). Omwille van het aantreffen van waardevolle sporen werd in het totaal 580 m² onderzocht in 11 sleuven en twee kijkvensters. Dit was ruim 11,5 % en een 12,5% van de onderzoekbare ruimte. Centraal in het noorden stond nog een gebouw tijdens het onderzoek.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 2, 3 en 30 oktober 2013. Projectverantwoordelijke was Nick Krekelbergh. Lina Cornelis, Stefanie Sadones, Jeroen Vanden Borre en Olivier Van Remoorter werkten mee aan het onderzoek.

Contactpersoon bij de bevoegde overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, was Stani Vandecatsye. Contactpersoon bij de opdrachtgever was Brecht Robaeys (Immobieliënmaatschappij Joost Danneels NV).

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen (opgenomen in de Bijzondere Voorwaarden voor dit onderzoek) beantwoord worden:

- *Zijn er sporen aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*
- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?*
- *Welke zone komt in aanmerking voor een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte spoordensiteit?*
- *Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden in functie van een eventueel vervolgonderzoek?*

1.3 Aard van de bedreiging

Op de betreffende locatie zal een verkaveling gerealiseerd worden in opdracht van Immobiliënmaatschappij Joost Danneels NV. Dit zal gepaard gaan met graafwerken, waardoor het bodemarchief onherroepelijk verstoord zal worden. Hierbij zullen eventueel aanwezige archeologische resten verloren gaan. Ook de *in situ* bewaring van mogelijke archeologische waarden is hierdoor uitgesloten.

1.4 Opzet van het rapport

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk wordt de toegepaste methode toegelicht. Vervolgens wordt er stilgestaan bij de bekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het

onderzoeksgebied en haar omgeving. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2 Methode

De prospectie met ingreep in de bodem bestond uit een standaard proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van continue sleuven werd gebruikt. Parallelle ononderbroken proefsleuven werden aangelegd over het volledige perceel, waarbij de afstand tussen de proefsleuven niet meer dan 15m bedroeg. Hierbij werd ca. 10% van het terrein geprospecteerd door middel van proefsleuven en ca. 1 % door middel van kijkvensters en/of dwarssleuven. De zijden van de kijkvensters waren maximaal de afstand tussen twee sleuven en voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De positie van deze sleuven werd, in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd. De proefsleuven werden uitgezet door een landmeter. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedroeg ca. 0,5 ha.

Er werd 580 m² onderzocht in 11 proefsleuven/werkputten. Er werden twee kijkvensters aangelegd (bij werkput 1 en werkput 2). Werkputten 4, 6, 10 en 11 hadden dezelfde noord-zuid-oriëntatie, terwijl de overige werkputten oost-west georiënteerd waren. Het maaiveld bevond zich op een hoogte van gemiddeld 18 tot 22 m TAW. Het vlak werd aangelegd op een erg variabele diepte van 60 tot 250 cm onder dit maaiveld, al naargelang de dikte van colluviaal pakket.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met gladde graafbak van 2 m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

In functie van de onderzoeksvragen werden zeven sporen gecoupeerd (1.3, 1.4, 1.9, 2.4, 2.5, 2.6 en 4.1). Het couperen werd aangevuld met enkele boringen met een gutsboor (spoor 2.1) om een inschatting te maken van de gemiddelde diepte van de sporen.

Per proefsleuf werd een diepere profielput aangelegd waarbij min. 60 cm van de moederbodem zichtbaar was. De locatie ervan stond in functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring). Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen, 12 in totaal, werden opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont.

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werd naar metaalvondsten gezocht. Sporen waarbij het toestel een signaal gaf, werden aangeduid in de sporenlijst. Tijdens de aanleg werden echter geen metaalvondsten aangetroffen.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

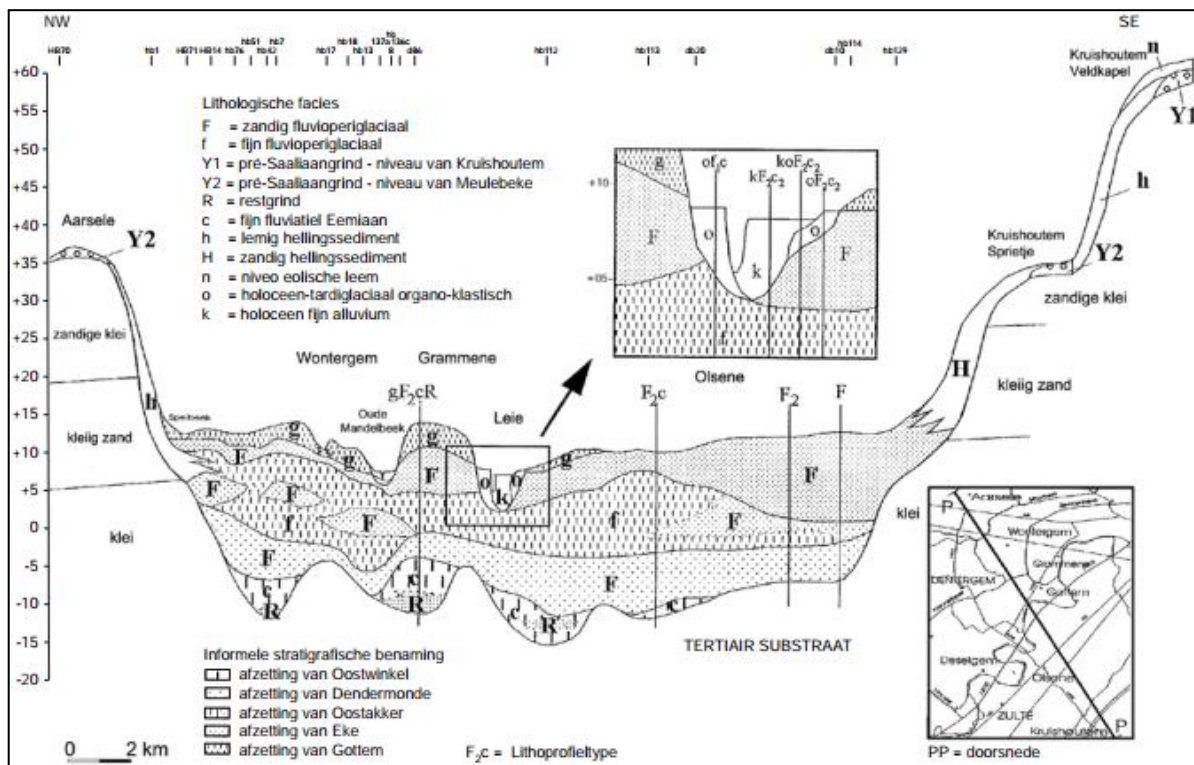
3 Bodemkundige en archeologische gegevens

3.1 Bodemkundige gegevens

3.1.1 Landschap en bodem

Het gebied ten westen van de bebouwde kom van Oudenaarde is gelegen op het interfluviaal terras tussen de Leie en de Schelde, ook wel het plateau van Kruishoutem – Wortegem genoemd, waar de hoogte schommelt rond 60 m +TAW. Het plangebied ligt nabij de grens van dit plateau met de alluviale vallei van de Schelde.

De meest noordelijke uitloper van het interfluviaal terras van Kruishoutem - Wortegem is een plateau-achtig topvlak en ligt op een hoogte van 60 m-65 m + TAW tussen de grote dalen van Boven-Schelde en Leie. Het is omgeven door relatief steile flanken die vooral vanuit het noordoosten aangesneden zijn door vrij diepe dalhoofden die er transversaal uitzien als boogdalen. In deze dalhoofden en op de topzone komt een lemige bovenlaag voor die de grindlaag verbergt die het topvlak bekroont en er plaatselijk op de wanden van insnijdingen ontsluit. Langs de westelijke flank komt op een hoogte van +30m een versneden dalflankschouder voor (Kruishoutem-Sprietje) die door de hoogteligging en positie het terrasniveau van Meulebeke zou kunnen vertegenwoordigen (Fig. 3).

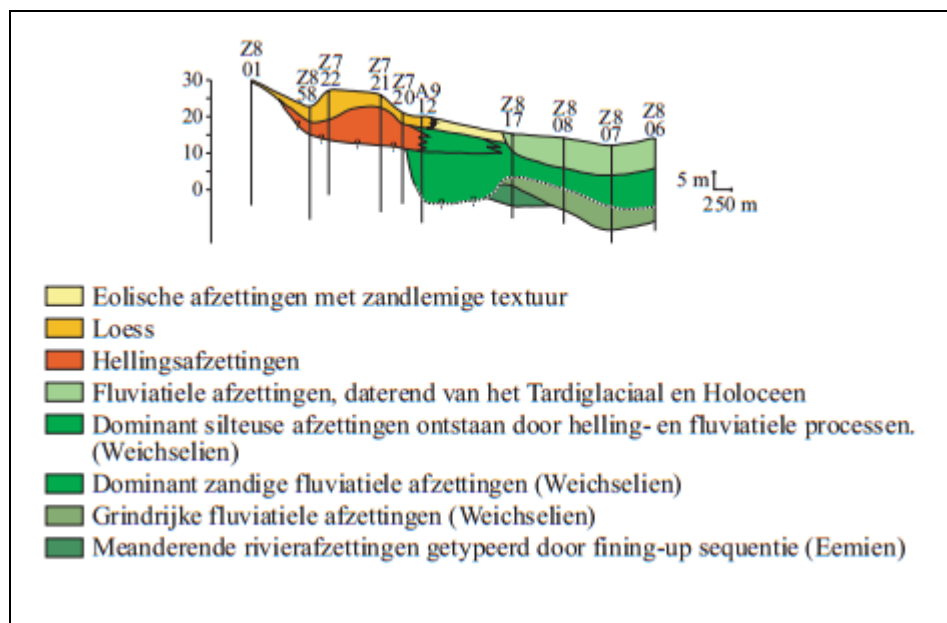
Figuur 3: Terras van Kruishoutem langs de westelijke flank (dalflankschouder Kruishoutem-Sprietje)³.

Op de hogere delen van het terras van Kruishoutem komt Weichseliaan loess voor. Het gaat om niveo-eolisch aangevoerde loess, eventueel lokaal niveo-fluviaal herwerkt. De gesteenten zijn opgebouwd uit lichte zandleem tot zandleem en zelfs leem; afwisseling van lemig fijn zand met lemige bandjes en eventueel insluitsels van kalkmycelium. Dit werd op het einde van het Weichsel primair als loess afgezet. Het kan secundaire niveo-fluviale herwerking ondergaan hebben. Deze laag is later meestal geremanieerd geweest en vermengd met het onderliggende diachroon hellings sediment, waardoor het onderscheid moeilijk is.

³ De Moor *et al.* 1997, 51.

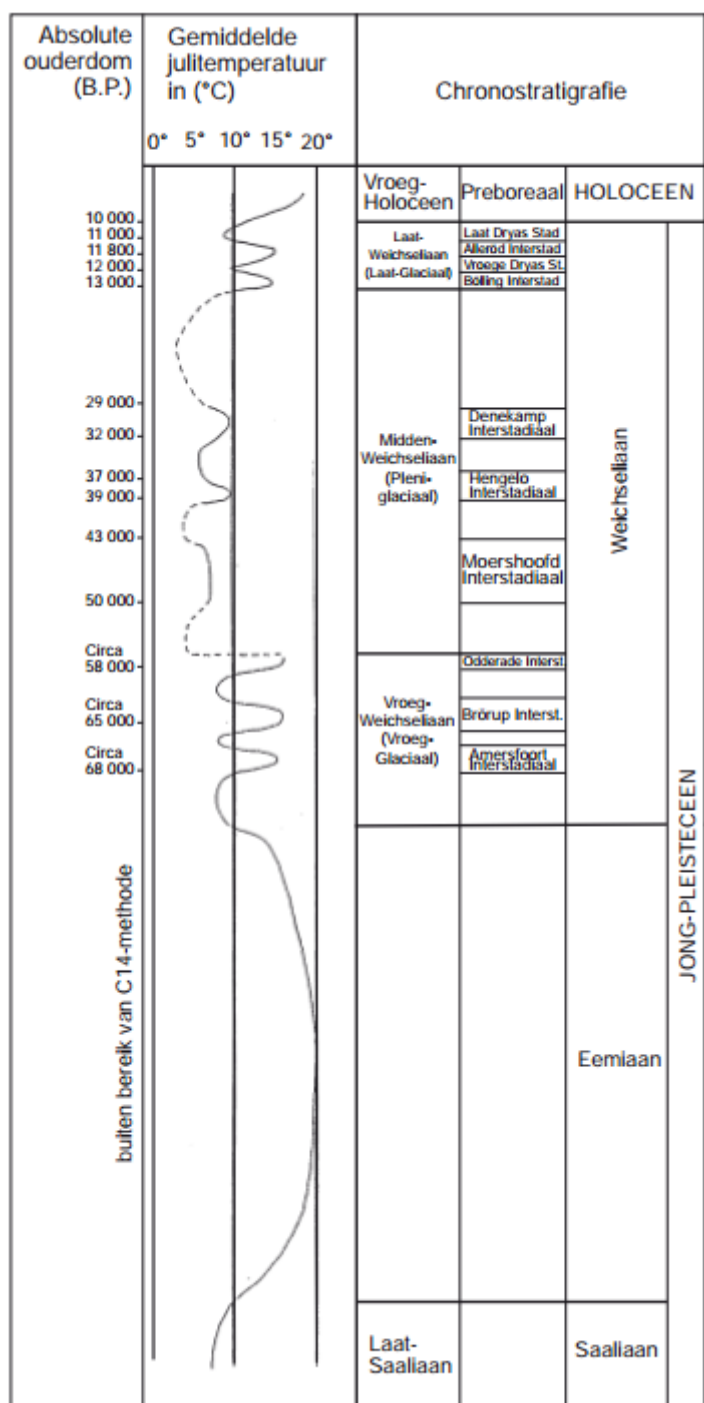
Het terrasgrind van het terras van Kruishoutem-Wortegem is een midden-pleistoceen riviersediment uit Pre-Saaliaan. Ontstaan als grove dalbodemsedimenten, komt dit sediment nu voor in een interfluviale terraspositie. Dit is het gevolg van de reliëfsinversie die zich heeft voorgedaan bij de jongere insnijding van het reliëf en de differentieel-weerstandsbiedende rol die de grove dalbodemsedimenten daarbij hadden. De afzetting is grindrijk en opgebouwd uit planair-diagonaal gestratificeerde lagen die afwisselend uit grindhoudend zand en zandig grind bestaan. In de stratificatie is afzetting te zien door krachtige geulstroming, tot 3m à 4m. De zandige lagen bestaan uit middelmatig tot vrij grof zand, vaak kleiig, vooral kleine silex- en kwarts-grindfragmenten en kleiige tussenlaagjes. De dikkere grindlagen bestaan hoofdzakelijk uit gerolde en gespleten silexkeien, grove silex- en kwartskorrels, verkiezeld hout en stukjes ijzerzandsteen. Vaak zijn er ook gesilificeerde schelpresten en nummulieten aanwezig. De silexkeien verraden een fluviale aanvoer vanuit het zuiden, ofwel rechtstreeks uit het krijt, ofwel herwerkt uit de kustafzettingen van het Diestiaan. Silexspijltukken kunnen wijzen op afzetting onder periglaciaire omstandigheden (Fig. 4 en 5). Binnen het plangebied gaat het om fluvioperiglaciaal sediment, afgezet in een vroegere dalbodem van een Oer-Schelde die een pre-Mindel-ouderdom kreeg toegekend. Het komt enkel voor op de uiterste noordrand van het interfluvium tussen Leie en Schelde.

De noordrand van het terrasplateau van Kruishoutem-Wortegem is een gebied waar de basis van de quartaire afzettingen stijgt tot +60m TAW, iets lager dan de huidige oppervlakte. Het Weichseliaan bestaat er bijna uitsluitend uit hellingsafzettingen. Het plangebied ligt echter op de grens van het plateau met de alluviale vlakte van de Schelde, op een zuidwaarts gerichte helling in de richting van de Scheldevallei die enkele tientallen meters ten zuiden van het plangebied begint. De hoogte van het maaiveld varieert binnen de grenzen van het plangebied tussen ca. 22 m (noorden) en 18 m (zuiden) +TAW (Fig. 4).

Figuur 4: Doorsnede van de overgang van Loessgebied naar de Scheldevallei⁴.

⁴ Bogemans 2007, 30.

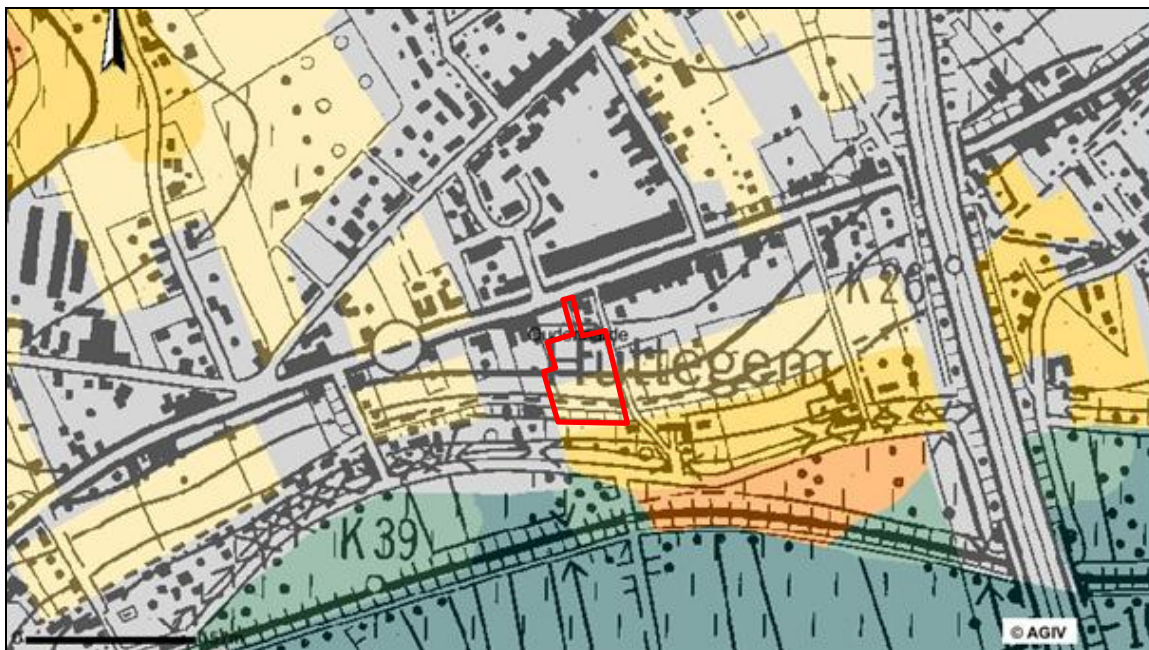

Figuur 5: Stratigrafische kolom van het Boven-Pleisteceen⁵.

Volgens de bodemkaart (Fig. 6)⁶ is de bodem in het noorden van het plangebied gekarteerd als OB (bebouwde zone) en het zuiden als Lba (droge zandleembodem met textuur B-horizont). Net ten zuiden van het plangebied komt een Lcp (matig droge zandleembodem zonder profiel) voor.

⁵ Zagwijn et al. 1975.

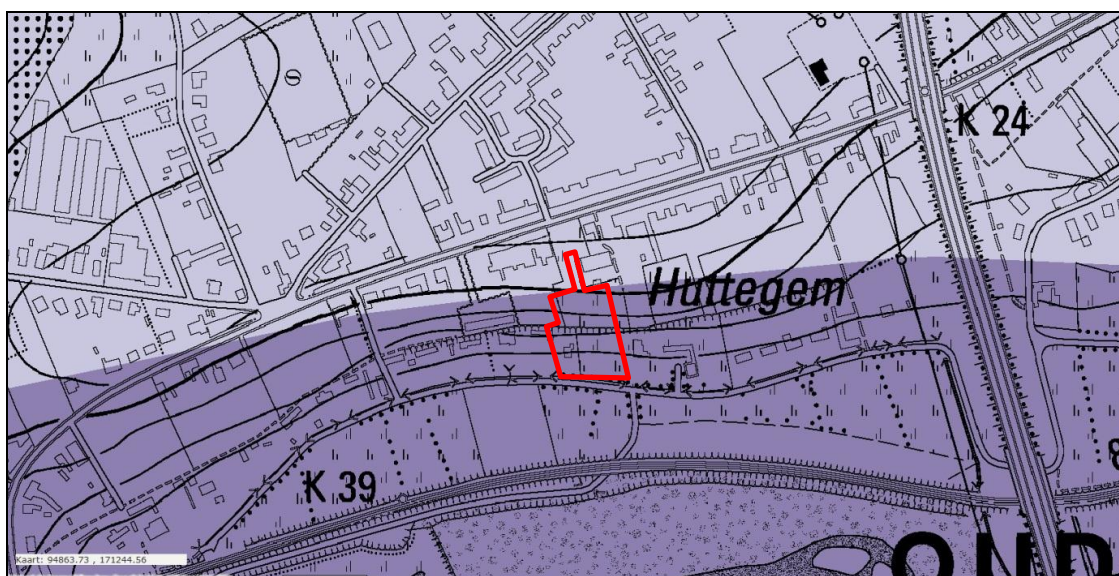
⁶ AGIV 2013.

Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen⁷.

3.1.2 Geologie

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*⁸ wordt in het noorden van het plangebied het tertiair substraat gevormd door het Lid van Moen (KoMo) (Fig. 7), dat bestaat uit groen tot bruin zand, heterogeen, meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke horizonten, schuine gelaagdheid, glauconietrijk, micarrijke horizonten⁹. In het zuiden van het plangebied wordt het tertiair substraat gevormd door het Lid van St. Maur (KoSm), dat bestaat uit grijze klei tot silt, met kleilagen en fossielen (*Nummulites Planulatus*).

Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart¹⁰.

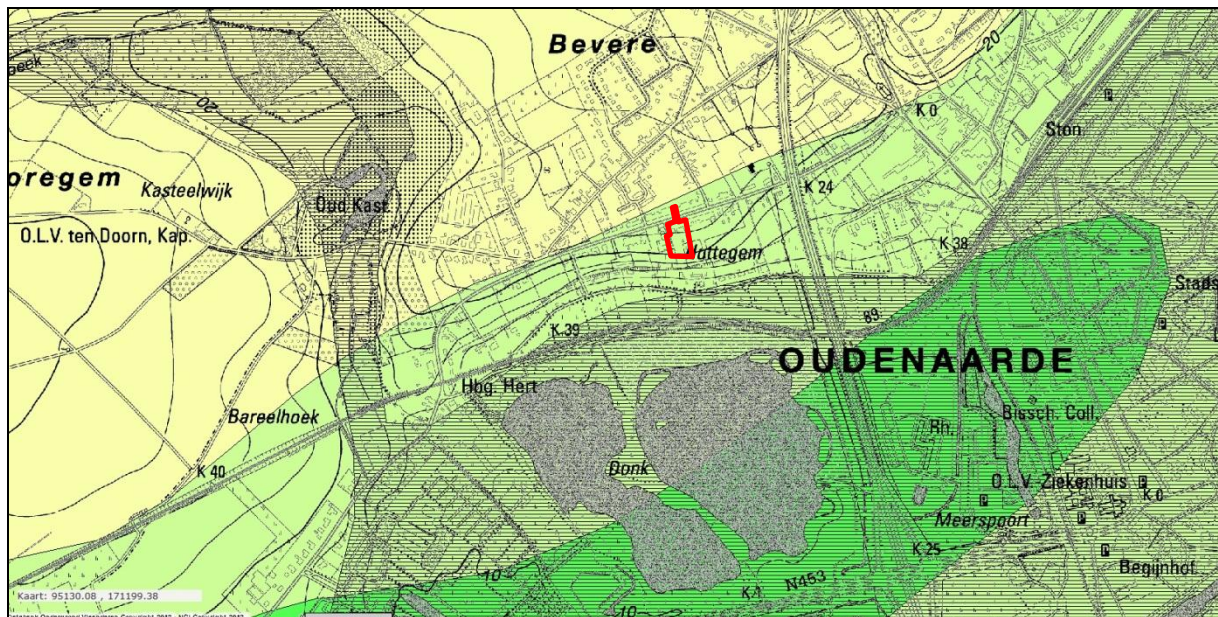
⁷ AGIV 2013.

⁸ DOV Vlaanderen, 2013a.

⁹ DOV Vlaanderen, 2013b.

¹⁰ DOV Vlaanderen, 2013b.

Volgens de quartairgeologische kaart (**Fig. 8**) komen in het plangebied *eolische afzettingen* (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene (ELPW) (zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen) en/of *hellingsafzettingen* van het Quartair (HQ) voor. In de diepere ondergrond komen fluviale afzettingen van het Weichselien (Laat-Pleistoceen). Er zijn geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie¹¹.

Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart¹².

3.2 Beknopte historiek en archeologische gegevens

3.2.1 Historische gegevens van de regio

Bevere is samen met Edelare, Eine, Ename, Leupegem, Nederename en Volkegem sinds 1965 één van de fusiegemeenten van Oudenaarde, dat later nog gefusioneerd is met Heurne, Mater, Melden, Welden (1971), Mullem en een deel van Ooike (1977)¹³.

Deze kleine verstedelijkte gemeente gelegen aan de linkse Schelde-oever¹⁴ bevindt zich in het zuidwesten van Oost-Vlaanderen¹⁵ en wordt in het noorden begrensd door Eine, in het oosten door Oudenaarde, in het zuiden door Leupegem en Petegem en in het westen door Moregem en Ooike. Tot voor enkele decennia werd Bevere ook omgeven door de jaarlijks overstromende Scheldemeersen¹⁶.

De naam Bevere (in grondvorm Bebrona) zou een pré-Keltisch hydroniem zijn en werd voor de eerste maal vermeld in historische bronnen in 966 (*Buerna*) en 1203 (*Bevra*). Verschillende elementen wijzen op een vroeg-middeleeuwse kerstening: de wijknaam Huttegem (met -gem toponiem), de patroonnaam voor de parochiekerk Sint-Pieters, en de ontdekking van het eerste eenbeukige zaalkerkje van veldsteen.

Bevere ontwikkelde zich tussen twee lager gelegen gebieden: enerzijds het gebied "*Wilshage*", een wastina met weiden en moeras rond de vijver "*Pudemeere*", anderzijds de Donk. Reeds in 1246 werd "*Wilshage*" vermeld, en in 1287 werd dit gebied door de heer van Bevere (Olivier van Aishove) aan een hospitaal geschonken. De vijver "*Pudemeere*" werd in 1543 gedempt en geschonken aan de stad, waarna het een gemeenschappelijke weide werd.

¹¹ DOV Vlaanderen, 2013b.

¹² DOV Vlaanderen, 2013b.

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013b.

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013b.

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

Het gebruiksrecht van de Donk als gemeenschappelijke weidegrond werd in 1253 vastgelegd door Olivier van Aishove, heer van Bevere¹⁷ en was van toepassing voor de inwoners van de Ruttemburg, Beverestraat, Koestraat en Huttegem¹⁸.

Ten noorden van de Donk bevond zich een ongeveer 225 ha groot koutercomplex, dat onder meer de Huddeghemkouter, Groten Kouter, Meulenkouter, Meynaertskouter en Oostkouter omvatte¹⁹. Op kaarten (met als oudste de kaart van Jacob van Deventer uit het midden van de 16de eeuw) worden in dit gebied verschillende windmolens afgebeeld. De schaarse en verspreide bewoning van dit koutergebied situeerde zich enerzijds in de wijk Huttegem en anderzijds tussen de heerweg en de stad Oudenaarde²⁰.

De heerlijkheid Bevere was vanaf het begin van de 13de eeuw een leen afhankelijk van het hof “*Ter Wostinen*”, met als eerste heer van Bevere Filips, zoon van Margaretha van Bedruwaen en Willem van Zomergem (heer van Woestijne). Later kwam Bevere in handen van het huis van Aishove en het huis van Gavere.

De parochie Bevere behoorde eerst tot het bisdom Doornik, later (vanaf 1559) tot het bisdom Gent. De Sint-Walburgakerk van Oudenaarde beheerde het patronaatsrecht en de tiendeheffing. Ook juridisch was Bevere afhankelijk van Oudenaarde, meerbepaald van Pamele voor leenzaken en van het kasselrijbestuur van Oudenaarde voor administratieve zaken²¹.

Doorheen de eeuwen werd Bevere, dat zich buiten de versterkingen van de stad Oudenaarde bevond die reeds in de 12de eeuw werden opgericht, herhaaldelijk verwoest. Zo werd in de eerste helft van de 16de eeuw onder andere de kerk van Bevere afgebroken, waarna het puin werd gebruikt als bouw materiaal voor de aanleg van de stadsversterkingen van Oudenaarde. De meest ingrijpende verwoesting vond plaats in 1708 tijdens de Slag van Oudenaarde tussen het Franse leger en de geallieerden (onder leiding van de Engelse hertog van Marlborough), die uitgevochten werd op de noordwestelijk gelegen kouters van Bevere, Eine, Heurne en Mullem²².

Enkele belangrijke steenwegen die Oudenaarde verbinden met onder andere Gent, Deinze, Doornik en Kortrijk komen samen op het grondgebied van Bevere en zijn op die manier bepalend voor het stratenpatroon. Het onderzoeksgebied bevindt zich langsheen één van deze steenwegen, namelijk de steenweg naar Kortrijk.

Onder andere door de sloop van de stadsvesten van Oudenaarde en de bouw van een treinstation op het grondgebied Bevere in de eerste helft van de 19de eeuw kende het gebied een economische expansie en ontsluiting en groeide de bebouwing naar Oudenaarde toe.

Tenslotte werd in de jaren 1960-70 de Westerring aangelegd dwars door zowel het koutergebied als door de Scheldemeersen, waardoor het huidige noordwesten van Oudenaarde gekenmerkt wordt door enkele industriezones die hierbij ontstonden²³. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten westen van de Westerring.

3.2.2 Cartografische gegevens

Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd door de tijd heen, zijn historische kaarten geraadpleegd. Er werden verschillende historische kaarten bestudeerd: de kaart van Deventer (1550-1565), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (2de helft 18de eeuw), de Atlas van de Buurtwegen (ca. 1840) en de kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (2de helft 19de eeuw).

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

¹⁸ Stad Oudenaarde 2013.

¹⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

²⁰ Stad Oudenaarde 2013.

²¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

²² Inventaris Onroerend Erfgoed 2013b.

²³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

3.2.2.1 Kaart van Deventer (1550-1565)

Op de kaart van Jacob van Deventer (*Atlas des villes des Pays-Bas*) (**Fig. 9**), opgesteld rond 1555-1565, is geen bebouwing zichtbaar in het onderzoeksgebied. Enkel ten zuiden wordt bebouwing weergegeven. Het huidige stratenpatroon is reeds herkenbaar in de grote wegen. De groene zone in het zuiden is de weergave van het vroegere overstromingsgebied van de Schelde waar zich nu de Donkvijver bevindt. Ten zuiden van het plangebied is een wandelpad aangegeven, dat parallel loopt met de huidige Kortrijksestraat.

Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Deventer (1550-1565)²⁴.

3.2.2.2 Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778)

Op de *Ferrariskaart* (**Fig. 10**), opgesteld in 1771-1778, is geen bebouwing afgebeeld in het onderzoeksgebied. In het gebied net ten zuiden ervan is wel bebouwing weergegeven, en nog zuidelijker kan het gebied *Hultegem* herkend worden, het vroegere overstromingsgebied waar nu de Donkvijver ligt. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied wordt voor het eerst een molen afgebeeld. Op deze kaart staan geen perceelsgrenzen aangeduid in de zone van het onderzoeksgebied, maar het huidige stratenpatroon is reeds herkenbaar. Op deze kaart is tevens te zien hoe langs het wandelpad ten zuiden van het plangebied begroeiing aanwezig is, die de vorm aannam van een soort houtwal.

²⁴ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013a.

Figuur 10: Situering van het onderzoeksgebied op de Ferrariskaart (1771-1778)²⁵.

3.2.2.3 Atlas van de Buurtwegen (ca. 1840)

Op de Atlas van de Buurtwegen (Fig. 11), opgesteld rond 1840, is enkel eten zuiden van het onderzoeksgebied bebouwing weergegeven. Ook op deze kaart wordt in het noordoosten een molen afgebeeld. In het oosten wordt *Huddegem* vermeld. Het huidige stratenpatroon is wederom herkenbaar, en op deze kaart wordt meer percellering weergegeven.

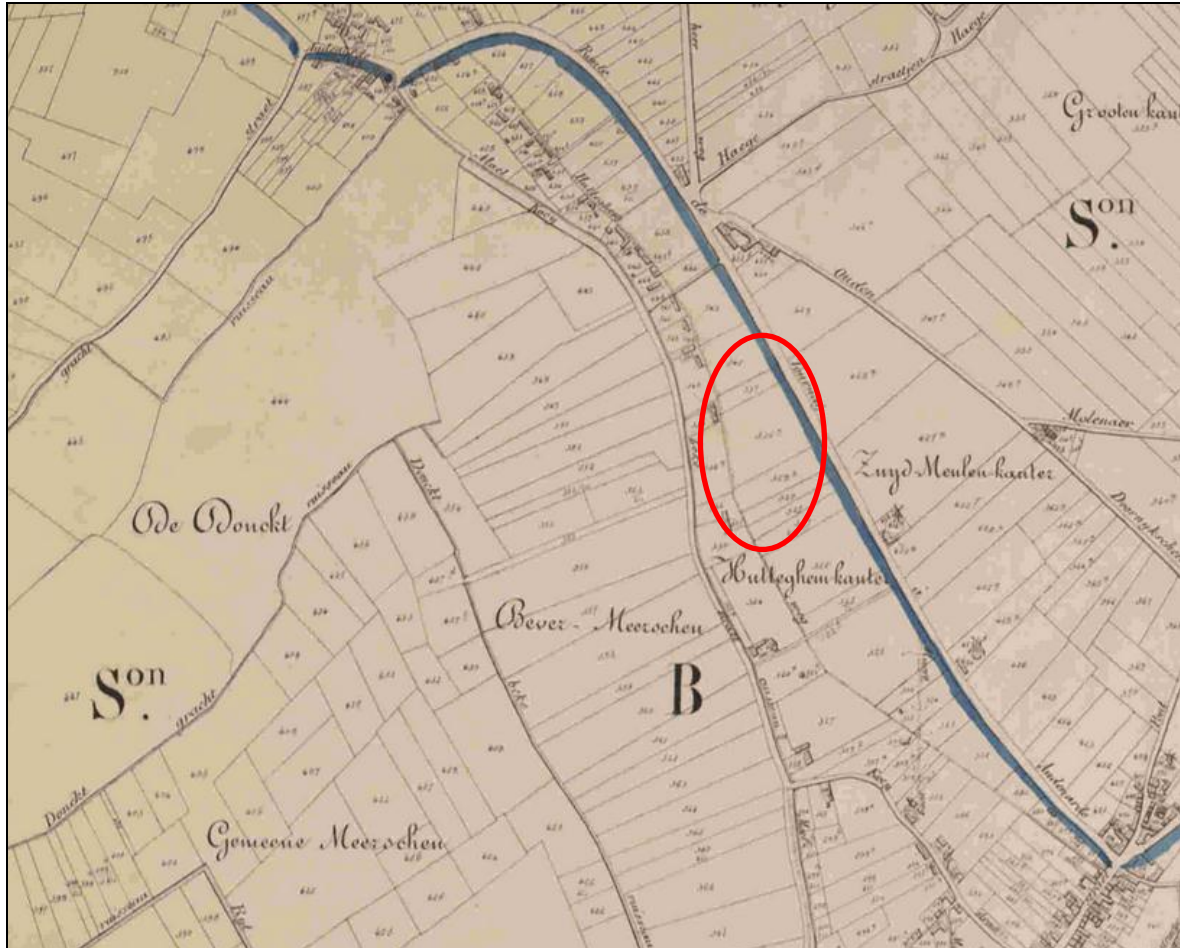
Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)²⁶.

²⁵ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013b.

²⁶ Provincie Oost-Vlaanderen 2013b.

3.2.2.4 Poppkaart (tweede helft 19de eeuw)

De kaart van Philippe-Christian Popp (*Atlas cadastral parcellaire de la Belgique*) (**Fig. 12**) opgesteld in de tweede helft van de 19^e eeuw, bevestigt de afwezigheid van bebouwing in het onderzoeksgebied zoals die ook al te zien was op de Ferrariskaart en de Atlas der Buurtwegen. In het noordoosten wordt ook hier een molen afgebeeld. Ten oosten van het onderzoeksgebied worden *Hutteghe kauer* en *Bever-Meerschen* vermeld, en in het zuiden *De Donckt*. Het huidige stratenpatroon is opnieuw herkenbaar, en de percelen komen overeen met deze die weergegeven worden op de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart²⁷.

Samenvattend kan gesteld worden dat het plangebied vermoedelijk onbebouwd is gebleven tot de tweede helft van de 19de eeuw. Deze stelling moet evenwel met enige omzichtigheid worden behandeld, daar de oudste voor handen zijnde en geraadpleegde kaarten niet altijd even betrouwbaar zijn op perceelsniveau. Dikwijls wordt er heel figuratief omgesprongen en worden enkel de belangrijkste gebouwen (kerken, hoeves, kastelen, abdijen, enz.) weergegeven. Ook voor de periode van vóór we kaarten kunnen raadplegen, dus alles voor de 16de eeuw, kan geen uitspraak worden gedaan op basis van de cartografische bronnen.

Uit de kaarten die geraadpleegd werden blijkt dus dat de bebouwing zich situeerde ten zuiden van het onderzoeksgebied. Het huidige stratenpatroon, en de steenwegen die Oudenaarde verbinden met de omliggende steden, evenals het gebied in het zuiden waar zich nu de Donkvijver bevindt zijn wel reeds herkenbaar op de kaarten. Aan de zuidelijke rand van het plangebied is reeds op de oudste kaarten een pad aanwezig, waarlangs zich een houtwal bevindt. De molen ten noordoosten van het onderzoeksgebied wordt op verschillende kaarten weergegeven. De cartografische gegevens bevestigen dus de historische gegevens van schaarse en verspreide bewoning in het vruchtbare

²⁷ Digitale Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van België 2013c.

koutergebied. Ook de afbeelding van de molen past hierbinnen, helaas is de molen niet meer zichtbaar in het huidige landschap.

3.2.3 Archeologische gegevens

3.2.3.1 Voorgaande archeologische vondsten

Om in te schatten wat het archeologisch potentieel van het terrein aan de Kortrijkstraat te Oudenaarde is, werd gekeken naar wat er archeologisch al bekend is uit de omgeving van het plangebied. Daarvoor is de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) als uitgangspunt gebruikt.

In de CAI zijn archeologische waarden uit heel Vlaanderen verzameld. Hoewel de inventaris niet geheel volledig is, kan ze toch dienen als eerste inzicht in wat er archeologisch in een gebied aangetroffen is.

Voor het onderzoeksgebied zelf zijn nog geen archeologische gegevens bekend. In de nabije omgeving echter zijn vier archeologische vindplaatsen te zien op de kaart (Fig. 13).

Figuur 13: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving²⁸.

De eerste archeologisch interessante zone bevindt zich ten noordwesten, namelijk locatie 158402 *Slag bij Oudenaarde 1708* (structuur 158142). Dit gebied maakt deel uit van het slagveld dat verschillende gemeentegrenzen overschrijdt en waar tijdens de Spaanse Successieoorlog (1707-1714) de Slag bij Oudenaarde uitgevochten werd in 1708. Het oudste aangetroffen materiaal bestaat uit losse metalen vondsten uit zowel de post-Romeinse periode als uit de middeleeuwen. De losse vondst bestaande uit drie mogelijke Neurenbergse rekenpenningen kreeg een datering tussen 1500 en 1670. Ook materiaal uit de Slag bij Oudenaarde in 1708 werd aangetroffen, namelijk onderdelen van geweren, musketten en zwaarden, een 70-tal knopen van kledij en 61 kogels²⁹.

Ten zuidwesten van het plangebied werd op de locatie *Bevere Donk* (locatie 500234) materiaal gevonden uit verschillende periodes. Enerzijds diverse concentraties met silexmateriaal uit het (Laat-) Neolithicum (structuur 500325), anderzijds restanten van houtbouw, een gracht en vier afvalkuilen met

²⁸ Centrale Archeologische Inventaris 2013.

²⁹ Centrale Archeologische Inventaris 2013.

aardewerk, fragmenten van dakpannen en van maalstenen uit de Midden-Romeinse tijd (Flavische tijd tot in de 3de eeuw) (structuur 500560)³⁰.

Te *Bevere Bareelhoek* (locatie 500235 structuur 500327), gelegen ten westen van het onderzoeksgebied, werd zowel materiaal uit het Neolithicum als materiaal uit de Romeinse tijd aangetroffen. De Neolithische vondstconcentratie bestond uit een 25-tal artefacten waarbij onder andere schrabbers, een boor, een nucleus en een pijlpunt herkend werden. Uit de Romeinse tijd werden verschillende fragmenten bouw materiaal (waaronder dakpannen, glauconiethoudende kiezelzandsteen en Doornikse kalksteen) en aardewerk (voornamelijk fragmenten van kruikwaar, van dolia en van kookpotten) aangetroffen³¹.

Locatie 502782 *Kasteel van Moregem* (structuur 31266) in Wortegem-Petegem, ook ten westen van het onderzoeksgebied, kende vanaf de 16de eeuw een bouwkundige evolutie. In 1588 werd hier een waterburcht gebouwd, die echter in 1792-1798 vervangen werd door een renaissancekasteel met neerhof en drie opeenvolgende bruggen, gebouwd door K. van Spiere. In het park van dit kasteel werd puin van een onderaards "*ergastularium*"(?) aangetroffen³².

Tijdens grootschalige ontzandingswerken van de Donk, ten zuiden van het onderzoeksgebied, werden artefacten uit het Mesolithicum (ca. 8000 voor Christus) en het Neolithicum (ca. 3500 voor Christus) aangetroffen, mogelijk een aanwijzing van een tijdelijk kampement van jagers. Ook sporen uit de vroege Bronstijd en een Romeinse nederzetting werden aangetroffen bij deze werken³³.

3.2.4 Archeologische verwachting

Aan de hand van het historische en het cartografisch onderzoek kan niet met zekerheid gezegd worden of er structuren zullen aangetroffen worden. Uit de historische bronnen bleek dat de bewoning in de omgeving van het onderzoeksgebied schaars en verspreid was. Op de historische kaarten staan enkel velden afgebeeld en voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend. De ligging van het plangebied op een zuidelijk georiënteerde steilrand op droge zandleembodem (Lba) met goede drainage, in de nabijheid van lager gelegen meersgebied bleek in het verleden geliefd voor de vestiging van nederzettingen en landbouw. Landschappelijk heeft het gebied dus een hoog potentieel. Dit archeologisch potentieel wordt bevestigd door de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in de nabije omgeving van het plangebied, waarbij artefacten uit verschillende archeologische periodes werden aangetroffen.

Door combinatie van deze gegevens was een archeologische prospectie met ingreep in de bodem aangewezen om vaststelling te doen van mogelijke archeologische sporen en vondsten.

³⁰ Centrale Archeologische Inventaris 2013.

³¹ Centrale Archeologische Inventaris 2013.

³² Centrale Archeologische Inventaris 2013.

³³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2013a.

4 Archeologisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. Aan de hand van de beschrijvingen van de resultaten van het onderzoek wordt een interpretatie gegeven van de gevonden sporen. De vondsten worden uitvoeriger beschreven in het volgende hoofdstuk.

4.1 Proefsleuven

Over het terrein verdeeld werden 11 proefsleuven en twee kijkvensters aangelegd. De kijkvensters werden aangelegd op een plaats waar sporen in de proefsleuven hier aanleiding toe gaven.

De diepte waarop de proefsleuven werden aangelegd varieerde nogal. Het vlak werd altijd onder het colluvium aangelegd, maar de dikte daarvan varieerde erg sterk, van enkele decimeters in het noorden van het plangebied tot bijna 2 meter in het zuiden ervan. Het vlak werd dan ook tussen 60 en 250 cm onder het huidige maaiveld aangelegd, tussen ca. 15 en 21 m +TAW. Op regelmatige afstanden werden profielen geregistreerd. Een beschrijving van de profielen is hier verder opgenomen.

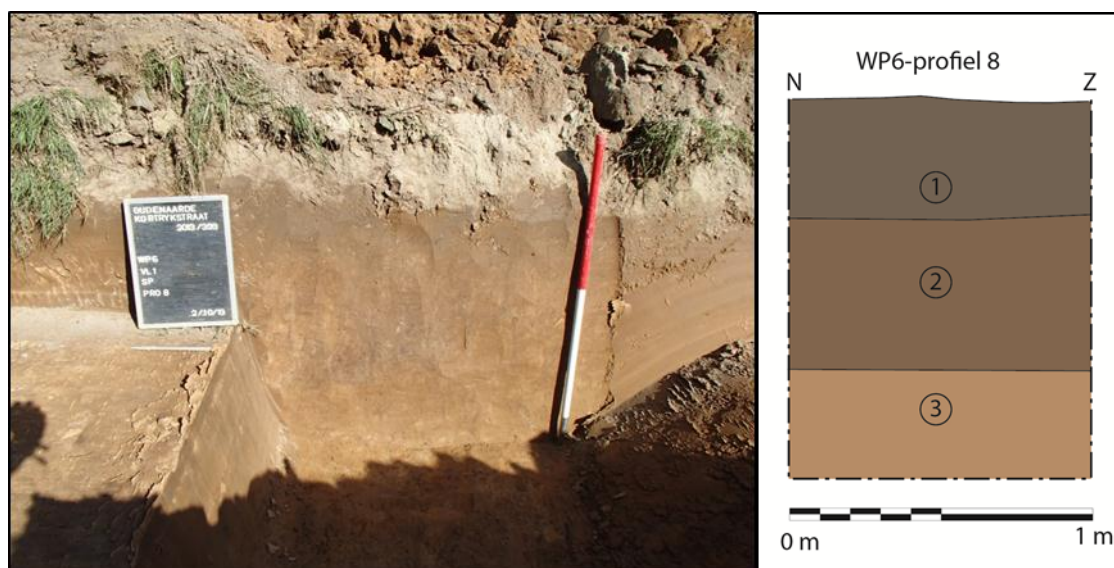
In het plangebied werden 26 sporen aangetroffen, waarvan het overgrote merendeel echter niet antropogeen van oorsprong was. Ook een aantal sporen die in eerste instantie antropogeen leken te zijn, bleken na het couperen eerder een natuurlijke oorsprong te kennen.

In het oosten werden vier kuilen aangetroffen. Twee kuilen leken een depressie te zijn van het colluvium; één spoor is een waterkuil, een andere een ondiepe kuil. Op basis van het vondstmateriaal (zie paragraaf 5) worden beide in de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe Tijd gedateerd.

In de paragraaf sporen en structuren hieronder worden de sporen uitgebreider besproken.

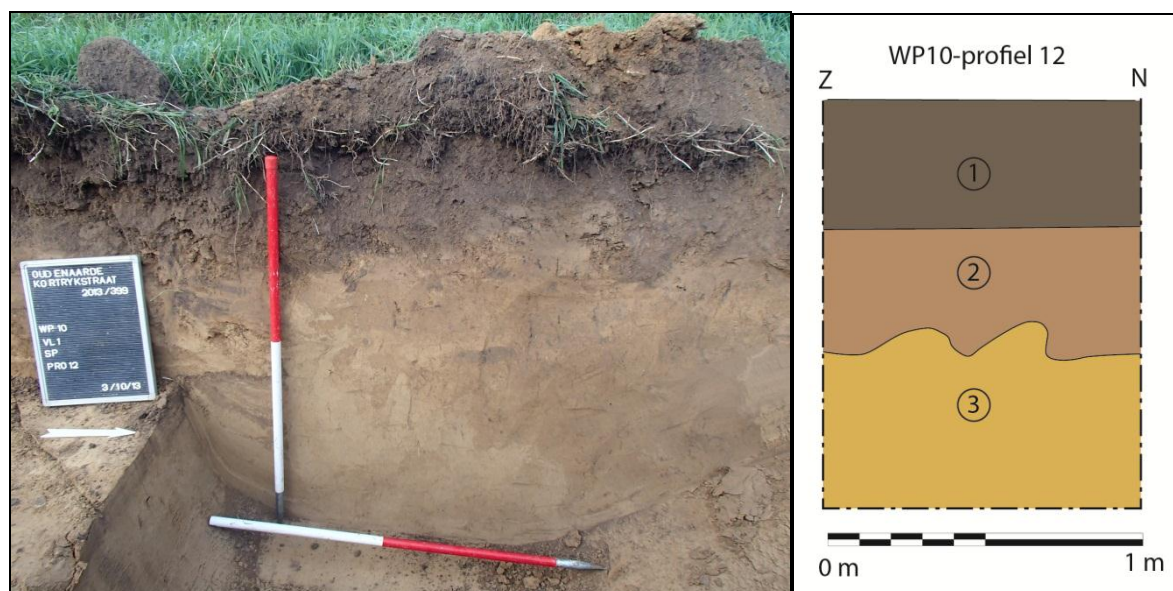
4.2 Bodem

In het plangebied was onder de bouwvoor een pakket colluvium aanwezig, dat enigszins varieerde in dikte en sterk toenam aan de zuidelijke grens van het plangebied, in de nabijheid van de daar aanwezige steilrand. In het uiterste noorden van het plangebied ontbrak het colluvium en was nog een kleinspoelingshorizont aanwezig aan de top van het profiel.

Figuur 14: Werkput 6, profiel 8. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = Bt-horizont; laag 3 = C-horizont.

In de meest noordelijke werkput, werkput 6 was een bouwvoor (Ap-horizont) aanwezig met een dikte van ongeveer 40 cm (**Fig. 14**). Deze bestond uit zwak humeus, sterk siltig zand tot sterk zandige leem, met een donkerbruingrijze kleur en baksteen, puin en houtskool als bijmenging. Hieronder bevond zich een kleinspoelingshorizont, of Bt-horizont, met een dikte van ongeveer 40-50 cm, die geleidelijk overging in de C-horizont, bestaande uit uiterst siltig zand of sterk zandige leem met een lichtbruine kleur en gleyverschijnselen.

Figuur 15: Werkput 10, profiel 12. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = colluvium, met sterke invloed van bioturbatie; laag 3 = C-horizont.

In de profielen die zich in het midden van het plangebied bevonden was onder de bouwvoor, die een dikte had van ongeveer 40 cm, een pakket colluvium van enkele decimeter aanwezig (o.a. werkput 10, profiel 12; **Fig. 15**), dat bestond uit lichtbruin, uiterst siltig zand. De ondergrens was grillig en door bioturbatie vervaagd. Onder het colluviaal pakket bevond zich de primaire löss, die bestond uit zeer fijn, sterk siltig tot zelfs kleig, lichtgeel zand.

Tussen werkput 2/9 en werkput 1 dook het niveau van de primaire löss echter steil omlaag, en werd deze afgedekt door een steeds dikker wordend pakket colluvium. In werkput 11, die haaks werd aangelegd op de meest zuidelijke werkput 1, viel het steile verloop van dit paleoreliëf duidelijk te volgen (**Fig. 16**).

Figuur 16: Diepte van het vlak in werkput 1 en steile neerwaartse helling in werkput 11.

In een profiel, dat werd gezet in de westelijke helft van werkput 1, konden duidelijk verschillende, omvangrijke colluviumpakketten worden herkend, die op het primaire moedermateriaal waren afgezet (**Fig. 17**). De top van het profiel werd gevormd door een zeer dik pakket (ca. 100 cm) dat bestond uit zwak humeus, donkerbruingrijs, uiterst siltig zand met baksteen en houtskool als bijmenging. Hieronder bevond zich een tweede colluviaal pakket, bestaande uit bruingrijs, uiterst siltig zand, eveneens met baksteenspikkels en houtskoolfragmenten als bijmenging. De dikte van dit pakket

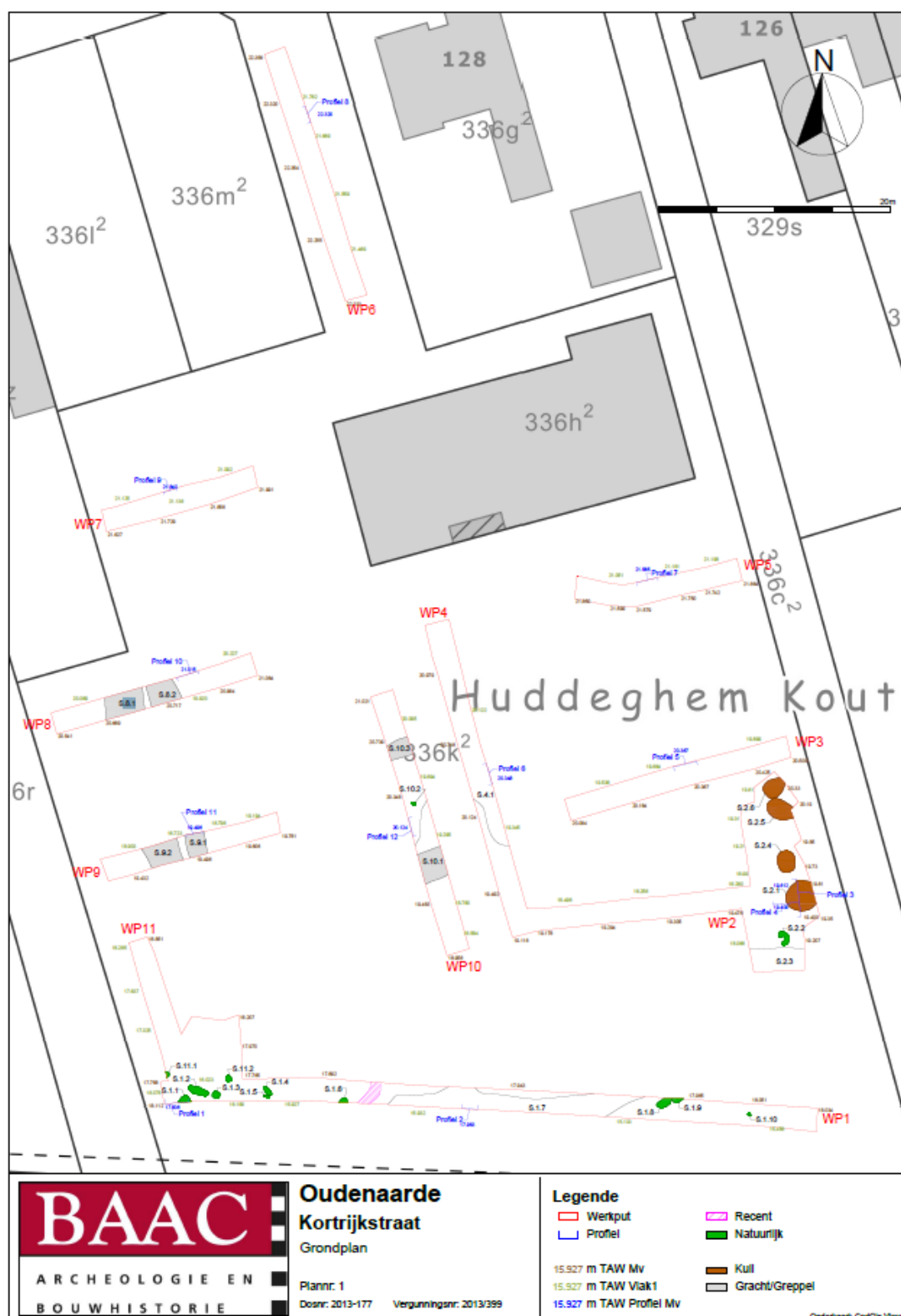
bedroeg ca. 90 cm. Hieronder bevond zich opnieuw een dik pakket, bestaande uit sterk zandige, bruinigrijze leem met houtskool en baksteenspikkels. De dikte ervan bedroeg ca. 80 cm. Daaronder waren nog een paar dünnere colluviale lagen aanwezig, bestaande uit resp. bruingrijs, uiterst siltig zand (met wat houtskool als bijmenging), en bruingrijs, enigszins kleiig zand. Daaronder ging het profiel over in het onverstoorte moedermateriaal, de C-horizont, bestaande uit sterk siltig, lichtgeelbruin zand.

Figuur 17: Werkput 1, profiel 2. Laag 1 t/m 5 = colluvium (verschillende pakketten); laag 6 = C-horizont.

Samenvattend kan gesteld worden dat in het noorden van het plangebied weinig tot geen colluvium aanwezig is. Naarmate men dieper afdaalt langs de natuurlijke helling in zuidelijke richting, wordt het colluviale pakket echter dikker, met een sterke toename langs de zuidelijke rand van het plangebied. Hier is sprake van een sterke accumulatie van colluvium onder invloed van de aanwezige historische houtwal langs het voetpad dat langs de zuidelijke grens van het plangebied loopt en reeds op oude historische kaarten geattesteerd kan worden (zie paragraaf 3.2.2). Dat het afspoelend materiaal in dergelijke mate wordt tegengehouden door een houtwal is geenszins uitzonderlijk. Zo werden in het Zuid-Limburgse Heuvelland heggen op de hellingen aangelegd, precies met de intentie om grootschalige hellingerosie tegen te gaan. Op die manier ontstonden terrasachtige onderverdelingen in de helling, de zogenaamde “grachten”. Hier heeft de houtwal waarschijnlijk vooral de functie gehad om het pad te beschermen tegen processen van hellingerosie en sedimentatie. De steilrand langs de zuidelijke grens van het plangebied is dus het resultaat van de ophoping van colluvium die door de historische houtwal is tegengehouden.

Sporen en structuren (bijlage 10.2.1)

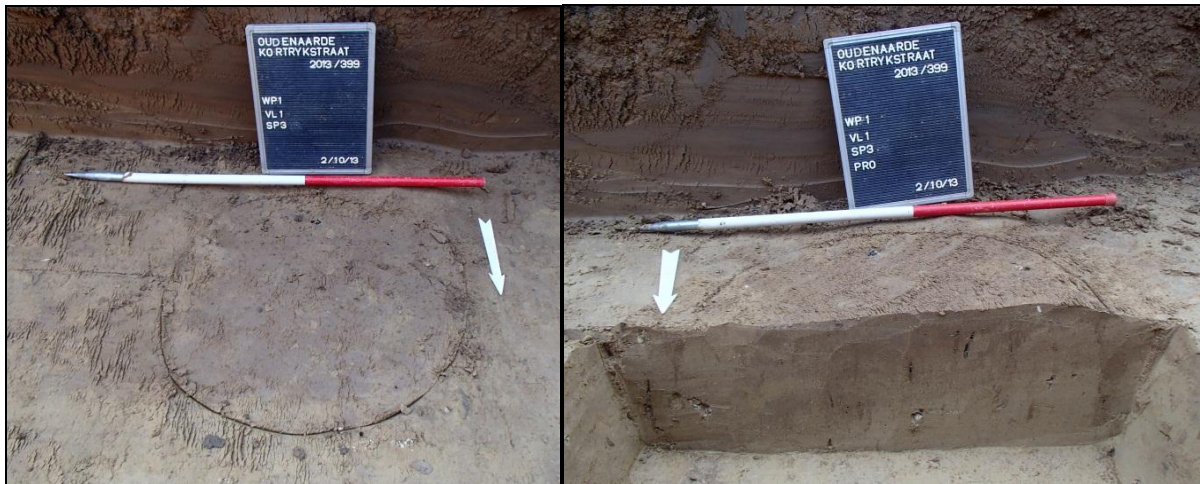
Figuur 18: Detail werkputten en kijkvensters

In het plangebied werden relatief weinig antropogene sporen aangetroffen. Werkputten 3, 4, 6, 5 en 7 bevatten geen enkel spoor, antropogeen of natuurlijk. In werkputten 8, 9 en 10 werden een aantal vrij brede, lineaire sporen aangetroffen (sporen 8.1, 8.2, 9.1, 9.2, 10.1 en 10.3). Hierbij correspondeerden resp. 8.1 en 8.2 met spoor 9.1 en 9.2., terwijl spoor 10.1 en 10.3 haaks hierop waren georiënteerd. De vulling van de sporen was donkerbruin tot lichtbruin van kleur en bezat over het algemeen een vlekking karakter. De grachten liepen parallel met of haaks op de huidige en historische percelering, hetgeen erop wijst dat het hier gaat om oude perceelsgreppels uit de Nieuwe Tijd (**Fig. 19**).

Figuur 19: Spoor 10.1, een perceelsgreppel uit de Nieuwe Tijd.

In werkput 1 werden in de moederbodem een aantal ovale tot ronde sporen aangetroffen (sporen 1.1 t/m 1.10). In één van deze sporen was ook handgevormd aardewerk aanwezig, dat vermoedelijk uit de ijzertijd of Romeinse periode dateert (spoor 1.3, vondstnr. 1). Uit de coupe van deze sporen bleek dat het hier om natuurlijke sporen ging, die slechts enkele centimeter diep waren (**Fig. 20 en 21**). Ze waren ontstaan onder invloed van lokale microvariëaties in het paleoreliëf en bioturbatie (wortels, mollengangen, ...). De scherven die erin werden aangetroffen, vormen dan ook wellicht eerder een indicatie voor de datering van het onderste colluviale pakket, dan dat hier sprake is van sporen of structuren uit deze periode. De afzetting van colluvium is dan ook mogelijk begonnen in de Romeinse periode, wanneer de eerste ontbossingen begonnen. Het is echter niet uitgesloten dat de processen van erosie en sedimentatie pas in de middeleeuwen is begonnen, maar dat bij de verspoeling archeologische indicatoren van vindplaatsen uit de IJzertijd/Romeinse periode naar beneden zijn gespoeld.

Figuur 20: Spoor 1.3 in het vlak en in coupe.

In ieder geval kunnen ook de sporen die werden aangetroffen in het aangrenzende kijkvenster en de dwarsseleuf (werkput 11) eerder als natuurlijk geïnterpreteerd worden. Beide leverden overigens nauwelijks extra sporen op.

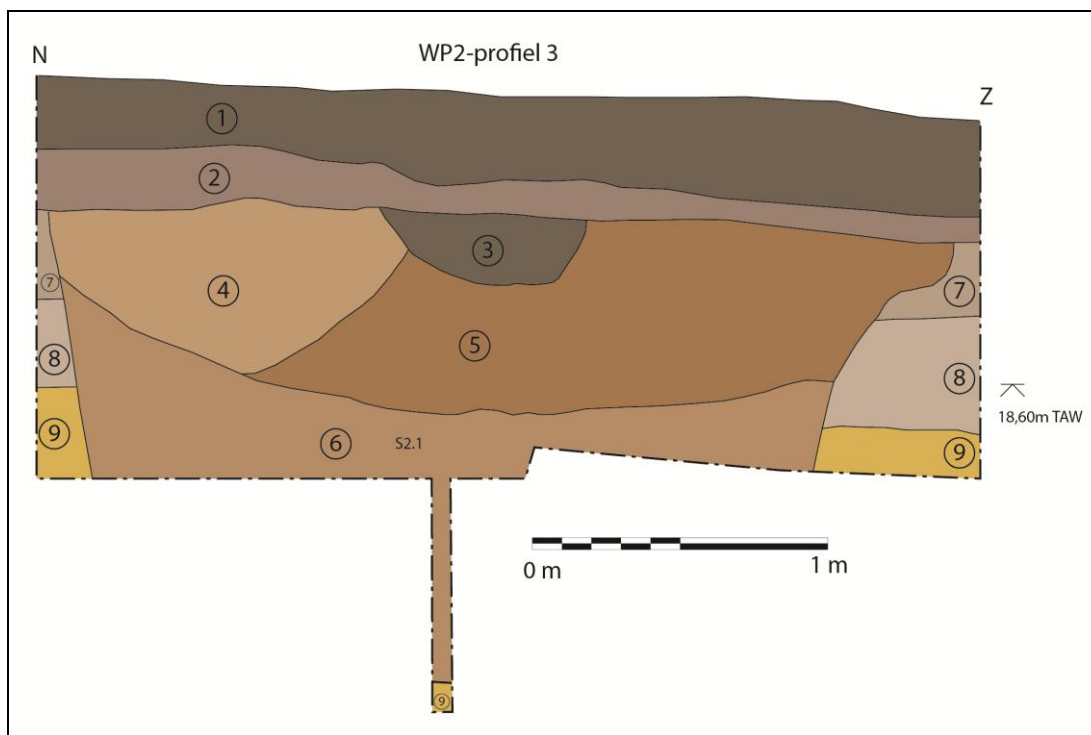
Figuur 21: Spoor 1.4 in coupe. Dit "spoor" is duidelijk het product van bioturbatie-processen.

In werkput 2 werd een grote kuil waargenomen (spoor 2.1) (**Fig. 22 en 23**). Het spoor bevond zich langs de oostelijke en zuidelijke zijde van de werkput in de sleufwand. Daarom werd ten zuiden van de werkput nog een kijkvenster aangelegd om de aard en de uitbreiding ervan wat duidelijker te maken. De kuil was ongeveer 320 cm breed en werd afgesneden door de bouwvoor en een recent colluviaal pakket (laag 1 en 2 in figuur 20). Daarnaast doorsneed het spoor zelf ook een aantal colluviale pakketten (laag 7 en 8), die bovenop het moedermateriaal waren afgezet (laag 9).

Er waren verschillende, sterk vlekkerige opvullingspakketten in het spoor aanwezig (laag 4, 5 en 6). In het profiel werd het spoor tot 100 cm beneden maaiveld gecoupeerd. In drie boringen, die zo centraal mogelijk in het spoor werd gezet, kon de vulling nog gevolgd worden tot op een diepte van ca. 60 cm beneden het vlak. Mogelijk gaat het hier om een waterkuil.

Figuur 22: Spoor 2.1 in de wand en het vlak.

Figuur 23: Spoor 2.1, profieltekening. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = colluviaal pakket 1, uiterst siltig zand, baksteen, houtskool; laag 3 = nazak; laag 4 = vulling 1, lichtbruin, sterk gevlekt geel; laag 5 = vulling 2, lichtbruin; laag 6 = vulling 3; lichtbruin, gevlekt geel; laag 7 = colluviaal pakket 2, uiterst siltig zand, bruingrijs; laag 8 = colluviaal pakket 3, uiterst siltig zand, lichtbruingrijs; laag 9 = C-horizont, lichtbruingeel, kleig zand.

In de vulling van het spoor werd aardewerk uit de 13de tot 15de eeuw en baksteen aangetroffen (zie paragraaf 5). Dit maakt een datering van het spoor in de late middeleeuwen aannemelijk.

In de onmiddellijke nabijheid werden in een aanvullend kijkvenster nog vier sporen aangetroffen. Spoor 2.1. was een natuurlijke boomval (spoor 2.2). Sporen 2.4, 2.5 en 2.6 waren kuilen (Fig. 24 en 25). Er was een duidelijk onderscheid merkbaar. Daar waar sporen 2.4 en 2.5 erg ondiep waren en mogelijk zelfs natuurlijke depressies zijn, was spoor 2.6 zeker een antropogene kuil. De kuil is licht

ovaal, donkergrijs van vulling en meet ongeveer 2 x 1,6 meter. De kuil was ongeveer 30 cm diep. In de kuil is erg gefragmenteerd vondstmateriaal (steengoed en groen geglaazuurd aardewerk) gevonden. We dateren het spoor in de Nieuwe Tijd.

Figuur 24: Coupe op sporen 2.5 en 2.6.

Figuur 25: Coupe op spoor 2.4.

5 Vondstmateriaal

Het vondstmateriaal van Oudenaarde-Kortrijkstraat kan in twee chronologische gehelen gesplitst worden. Vondstnummer 1 en 3 bevatten materiaal dat mogelijk in de ijzertijd kan gedateerd worden. In sporen 1.3 en 2.2 werden respectievelijk twee en drie wandfragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen (**Fig. 26**).

Figuur 26: Vondstnummers 1 (links) en 3 (rechts).

Vondstnummer 2 (spoor 2.1) kan in de late middeleeuwen gedateerd worden. In de vulling van dit spoor werden zeven wandscherven in grijs aardewerk, twee wandscherven rood aardewerk (waarvan één met loodglazuur), vier fragmenten baksteen en één fragment bot aangetroffen. Door het ontbreken van enige randscherven kan enkel een datering tussen de 13e en 15e eeuw gegeven worden (**Fig. 27**).

Figuur 27: Vondstnummer 2.

Vondstnummer 4 (spoor 2.4) bevat twee erg gefragmenteerde stuks aardewerk en kan in de late middeleeuwen, maar eerder nog in de Nieuwe Tijd gedateerd worden (Fig. 28).

Figuur 28: Vondstnummer 4.

6 Analyse en interpretatie

Het plangebied is gelegen op een zuidelijk georiënteerde steilrand, op een droge zandleembodem (Lba) met goede drainage, in de nabijheid van lager gelegen meersgebied. Dergelijke gebieden bleken in het verleden geliefd voor de vestiging van nederzettingen en landbouw. Landschappelijk heeft het gebied dus een hoog potentieel. Dit archeologisch potentieel wordt bevestigd door de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in de nabije omgeving van het plangebied, waarbij artefacten uit verschillende archeologische periodes werden aangetroffen. Direct ten zuiden van het plangebied liep blijkens historische kaarten een voetpad dat reeds in de zestiende eeuw aanwezig was. Langs dit voetpad was een houtwal aanwezig, vermoedelijk om de effecten van hellingerosie op het wegtracé tegen te gaan.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in het plangebied maar weinig sporen aangetroffen. In totaal werden 26 sporen geregistreerd. Voor een groot deel gaat het om natuurlijke sporen of perceelsgreppels uit de Nieuwe Tijd. In het oosten van het plangebied werd enkele kuilen aangetroffen. Twee ervan kunnen ook natuurlijke depressies zijn, de overig betreft één kuil uit de Nieuwe Tijd en een waterkuil uit de late middeleeuwen. De beide gedateerde sporen wijzen op gebruik van het plangebied in die periode, zonder te wijzen op bewoning. Bewoningsporen (paalkuilen bijvoorbeeld) werden niet aangetroffen.

Voor het overige waren er geen antropogene sporen aanwezig in het plangebied. Een aantal mogelijk antropogene sporen die werden aangetroffen onder het colluviale pakket in het zuiden van het plangebied, bleken bij nadere controle natuurlijk te zijn. Het aardewerk dat erin werd aangetroffen (ijzertijd/Romeinse periode), vormt dan ook eerder een indicatie voor de datering van het onderste colluviale pakket of de aanwezigheid van vindplaatsen uit de betreffende periode in de omgeving van het plangebied, hoger op de helling.

7 Besluit en waardering

7.1 Algemeen

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem, uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van Immobiliënmaatschappij Joost Danneels NV op het terrein aan de Kortrijkstraat te Oudenaarde, heeft volgende resultaten opgeleverd.

In het plangebied werden een mogelijke waterkuil uit de late middeleeuwen en een kuil uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Er werden geen bewoningssporen aangetroffen die duiden op een nederzetting (paalsporen, greppels,...).

7.2 Besluit

Het doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Zijn er sporen aanwezig?*

In het plangebied zijn 26 sporen geregistreerd.

2. *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

De meeste sporen zijn natuurlijk, maar in het oosten van het onderzoeksgebied zijn vier kuilen aangetroffen, waarvan twee met zekerheid antropogeen zijn. Eén ervan is mogelijk een waterkuil. Een datering in de late middeleeuwen (waterkuil) en Nieuwe Tijd (kuil) wordt vooropgesteld op basis van het aardewerk.

3. *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*

De bodem in het plangebied is vrij intact. In het noorden van het plangebied is nog een intacte Bt-horizont aanwezig. Op de helling zijn colluviale pakketten afgezet. Hieronder is geen kleinspoelingshorizont aanwezig, hetgeen wel wijst op een zekere mate van aftopping en erosie die in het moedermateriaal heeft plaatsgevonden (enkele decimeters).

4. *Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?*

Er moet rekening gehouden worden met een zekere mate van erosie van de potentiële archeologische sporen op de helling. Die erosie kan tot enkele decimeters hebben bedragen.

5. *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

In het plangebied konden geen structuren worden waargenomen.

6. *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

In het plangebied is een mogelijke waterkuil aangetroffen uit de late middeleeuwen en een kuil uit de Nieuwe Tijd. Sporen waarin aardewerk uit de ijzertijd/Romeinse periode werd aangetroffen, bleken een natuurlijke oorsprong te hebben.

7. *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*

Waarschijnlijk is in het zuidoosten van het plangebied de rand van een nederzettingsterrein uit de late middeleeuwen aangesneden. Verwacht wordt dat het gros van de sporen en structuren zich op het aangrenzende perceel zullen bevinden. De kans bestaat echter ook dat het om een solitair spoor gaat, dat in verband kan worden gebracht met het gebruik van het terrein als weiland.

8. *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

De aangetroffen mogelijke waterkuil en kuil uit respectievelijk de late middeleeuwen en Nieuw Tijd wijzen op gebruik van het terrein (bijvoorbeeld als weiland). Er zijn geen aanwijzingen van bewoning op het terrein.

9. *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*

Er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten binnen het plangebied.

10. *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?*

Er kan geen verband worden gelegd tussen de aangetroffen sporen en de bekende archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied.

11. *Welke zone komt in aanmerking voor een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte spoordensiteit?*

BAAC adviseert geen vervolgonderzoek. De aangetroffen mogelijke waterkuil en kuil wijzen op gebruik van het terrein in de late middeleeuwen en Nieuwe tijd. Er zijn echter geen aanwijzingen van bewoning.

12. *Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden in functie van een eventueel vervolgonderzoek?*

BAAC adviseert geen vervolgonderzoek.

7.3 Advies

In het plangebied werden een mogelijke waterkuil uit de late middeleeuwen en een kuil uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Het is duidelijk dat het terrein in deze periode in gebruik was (als weiland of de rand van een nederzettingsterrein?). Toekomstige opgravingen ten oosten van het terrein (in de omgeving van de mogelijke waterkuil en kuil) zullen hieromtrent uitsluitsel brengen. Tijdens het vooronderzoek zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor bewoningssporen.

BAAC adviseert daarom geen vervolgonderzoek.

8 Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2013a: *Kleurenorthofoto's* [online], <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/kleurenortho/#> (geraadpleegd op 15 oktober 2013).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2013: Oudenaarde (Bever) [online], [http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg\(45035\)#](http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/?startup=zg(45035)#) (geraadpleegd op 23 oktober 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013a: *Kaart van Deventer: Oudenaarde, Ename, Beveren, Lubeghem* [online], <http://lucia.kbr.be/mapview/index.php?image=/deventer/1588926.imgf> (geraadpleegd op 23 oktober 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013b: *Ferrariskaart Audenaarde* [online], http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html (geraadpleegd op 15 oktober 2013).

DIGITALE BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE 2013c: *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* [online], http://dgtl.kbr.be:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1381846891542~694&locale=nl&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&search_terms=popp%20bevere&adjacency=N&application=DIGITool-3&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true (geraadpleegd op 15 oktober 2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013a: *Bever*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 21248, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21248> (geraadpleegd op 24/10/2013).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2013b: *Oudenaarde*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 20214, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20214> (geraadpleegd op 24/10/2013).

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2013a: *Topografische kaart* [online], <http://www.gisoost.be/KLEURENTOPO/> (geraadpleegd op 15 oktober 2013)/

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2013b: *Atlas der Buurtwegen (1841)* [online], <http://www.gisoost.be/ATLASBW/> (geraadpleegd op 15 oktober 2013).

STAD OUDENAARDE 2013: *Leven in de stad. Deelgemeente Bever*. <http://www.oudenaarde.be/nl/inwoners/LevenInDeStad/Deelgemeenten/Bever.html> (geraadpleegd op 24/10/2013).

BOGEMANS, F. 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart – Kaartblad 29 Kortrijk*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie. Brussel.

DE MOOR, G. (e.a.) 1997. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart – Kaartblad 21 Tielt*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie. Brussel.

ZAGWIJN, W.H. & VAN STAALDUINEN, C.J. (EDS) 1975. *Toelichtingen bij Geologische overzichtskaarten van Nederland*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem, 134 pp.

9 Lijst met figuren

<i>Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op een orthofoto.</i>	1
<i>Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart.</i>	2
<i>Figuur 3: Terras van Kruishoutem langs de westelijke flank (dalflankschouder Kruishoutem-Sprietje).</i>	5
<i>Figuur 4: Doorsnede van de overgang van Loessgebied naar de Scheldevallei.</i>	6
<i>Figuur 5: Stratigrafische kolom van het Boven-Pleisteceen.</i>	7
<i>Figuur 6: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen.</i>	8
<i>Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart.</i>	8
<i>Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart.</i>	9
<i>Figuur 9: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Deventer (1550-1565).</i>	11
<i>Figuur 10: Situering van het onderzoeksgebied op de Ferrariskaart (1771-1778).</i>	12
<i>Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840).</i>	12
<i>Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart.</i>	13
<i>Figuur 13: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving.</i>	14
<i>Figuur 14: Werkput 6, profiel 8. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = Bt-horizont; laag 3 = C-horizont.</i>	16
<i>Figuur 15: Werkput 10, profiel 12. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = colluvium, met sterke invloed van bioturbatie; laag 3 = C-horizont.</i>	17
<i>Figuur 16: Diepte van het vlak in werkput 1 en steile neerwaartse helling in werkput 11.</i>	18
<i>Figuur 17: Werkput 1, profiel 2. Laag 1 t/m 5 = colluvium (verschillende pakketten); laag 6 = C-horizont.</i>	19
<i>Figuur 18: Detail werkputten en kijkvensters.</i>	20
<i>Figuur 19: Spoor 10.1, een perceelsgreppel uit de Nieuwe Tijd.</i>	21
<i>Figuur 20: Spoor 1.3 in het vlak en in coupe.</i>	22
<i>Figuur 21: Spoor 1.4 in coupe. Dit "spoor" is duidelijk het product van bioturbatie-processen.</i>	22
<i>Figuur 22: Spoor 2.1 in de wand en het vlak.</i>	23
<i>Figuur 23: Spoor 2.1, profieltekening. Laag 1 = bouwvoor; laag 2 = colluviaal pakket 1, uiterst siltig zand, baksteen, houtskool; laag 3 = nazak; laag 4 = vulling 1, lichtbruin, sterk gevlekt geel; laag 5 = vulling 2, lichtbruin; laag 6 = vulling 3; lichtbruin, gevlekt geel; laag 7 = colluviaal pakket 2, uiterst siltig zand, bruingrijs; laag 8 = colluviaal pakket 3, uiterst siltig zand, lichtbruingrijs; laag 9 = C-horizont, lichtbruingeel, kleiig zand.</i>	23
<i>Figuur 24: Coupe op sporen 2.5 en 2.6.</i>	24
<i>Figuur 25: Coupe op spoor 2.4.</i>	24
<i>Figuur 26: Vondstnummers 1 (links) en 3 (rechts).</i>	25
<i>Figuur 27: Vondstnummer 2.</i>	26
<i>Figuur 28: Vondstnummer 4.</i>	26

10 Bijlagen

10.1 Lijsten

10.1.1 Sporenlijst

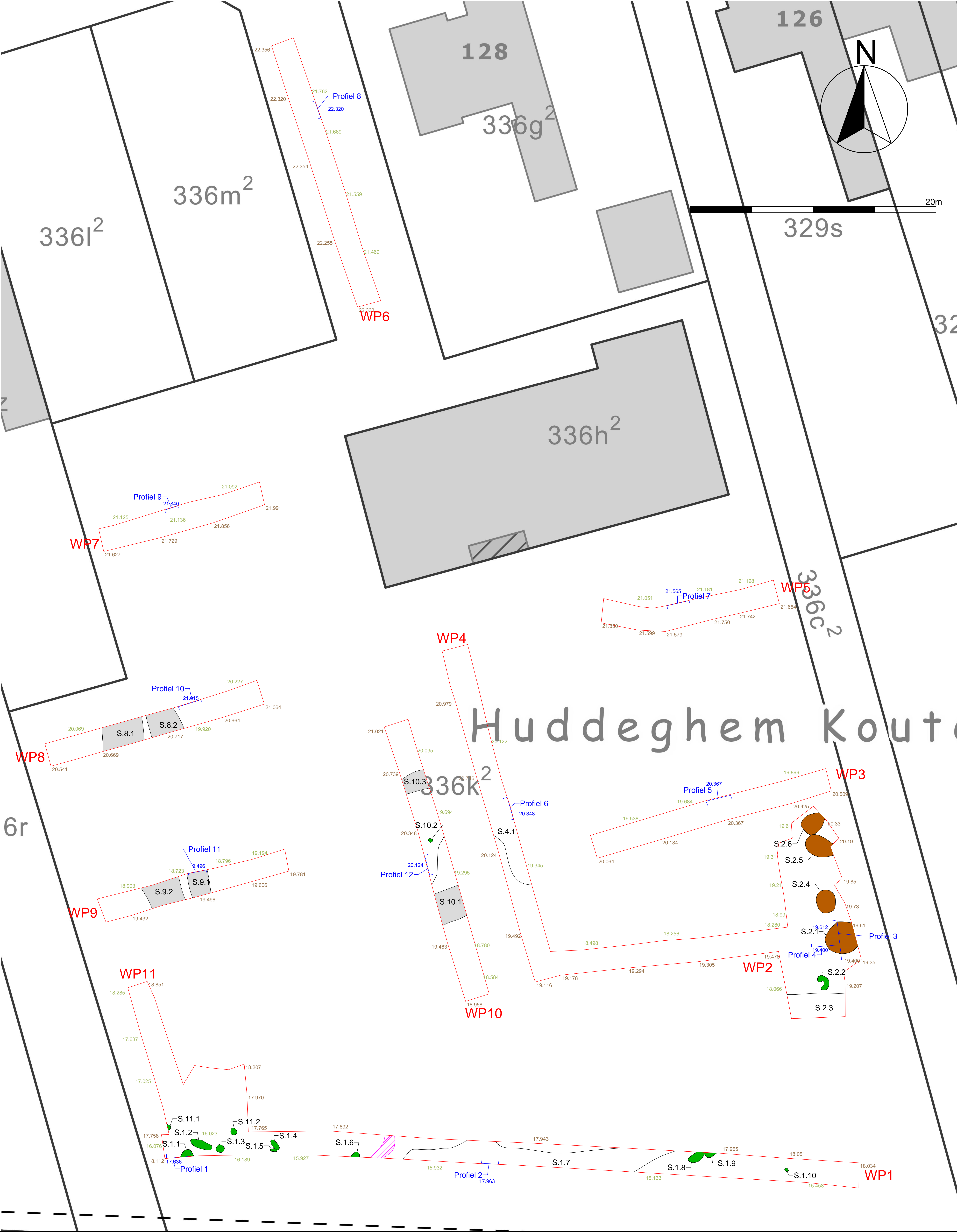
10.1.2 Fotolijst

10.1.3 Vondstenlijst

10.1.4 Profielenlijst

10.2 Kaartmateriaal

10.2.1 Overzichtsplan

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Oudenaarde
Kortrijkstraat
Grondplan

Plannr: 1
Dosnr: 2013-177 Vergunningsnr: 2013/399

Legende

- Werkput

Recent

Natuurlijk

Kuil

Gracht/Greppel
- 15.927 m TAW Mv

15.927 m TAW Vlak1

15.927 m TAW Profiel Mv